

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Catană Valeriu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actelor administrative, obligarea emiterii actului administrativ și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 20 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău

*(Dosarul nr. 3ra-1225/23
NR. PIGD2-21164780-01-3ra-18122023)*

Recursul este vădit neîntemeiat. Art. 246 alin. (2) lit. h) Cod administrativ. Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel nu constituie un temei de casare a ei.

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, jud. V. Dodon
Curtea de Apel Chișinău, jud. V. Negru, E. Palanciuc, I. Dutca

21 mai 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Diana Stănilă,

Ion Malanciuc, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 8 noiembrie 2022, Catană Valeriu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, solicitând anularea integrală a refuzului Casei Naționale de Asigurări Sociale din 22 octombrie 2021 la emiterea actului administrativ despre recalcularea pensiei și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să-i recalculeze și să-i achite pensia începând cu data de 01 decembrie 2018 în baza Legii nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sistemul bugetar.

2. În motivarea acțiunii, a indicat că începând cu data de 11 februarie 2002 beneficiază, în baza Legii cu privire la Procuratură, de pensie pentru vechime în muncă în cuantum de 80% din salariul de funcție.

3. Reclamantul a menționat că, pe perioada de plată a pensiei, legislația în vigoare până la momentul adresării în instanța de judecată, a stabilit recalcularea salariului și a pensiei procurorilor prin Legea nr. 37 din 07 martie 2013, Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 și Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018.

4. A invocat că, prin hotărârea din 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, menținută prin încheierea Colegiului Civil și de Contencios administrativ a Curții de Apel Chișinău din 29 septembrie 2018, Casa Națională de Asigurări Sociale a fost obligată să-i recalculeze și să-i achite pensia pentru vechime în muncă, reieșind din salariul mediu achitat procurorului șef-adjunct al Direcției urmărire penală din cadrul Procuraturii Generale.

5. A notat reclamantul că, Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, în vigoare la data de 1 decembrie 2018, prevede procedurile de stabilire a drepturilor salariaților în raport cu ierarhia funcțiilor din sistemul bugetar.

6. Prin Legea cu privire la Procuratură nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008, procurorii pensionați beneficiază de recalcularea pensiei pentru

vechimea în muncă în cazul majorării generale a salariului procurorilor în funcție.

7. A relatat reclamantul că, Casa Națională de Asigurări Sociale nu i-a recalculat pensia conform Legii nr. 270 din 23 noiembrie 2018.

8. Reclamantul a comunicat că, s-a adresat la data de 8 octombrie 2021 Casei Naționale de Asigurări Sociale cu cerere prealabilă, conform art. 14 Legea contenciosului administrativ, iar la data de 28 octombrie 2021 a primit răspuns, prin care i s-a comunicat că, cererea de recalculare a pensiei conform Legii nr. 270 din 23 noiembrie 2018 nu se admite, fără a se indica motivul. Totodată, a specificat că prin scrisoarea/decizia CNAS nr. C-464/20 din 10 martie 2020 s-a indicat că, pensia i-a fost recalculată potrivit hotărârii Judecătorei Chișinău (sediul Centru) nr. 3-287/2018 din 28 mai 2018, prin care CNAS a fost obligată să-i recalculeze și să-i achite pensia pentru vechime în muncă ca procuror, ținându-se cont de majorarea generală a salariului procurorilor în funcție, începând cu 1 aprilie 2013, după creșterea salariului cu 35% și începând cu 1 august 2016, conform prevederilor Legii nr. 152 din 01 iulie 2016. Alte temeuri de recalculare a pensiei nu au fost identificate.

9. A indicat reclamantul că, a primit răspunsul din 10 martie 2020 nr.C-464/20, prin care i s-a comunicat despre recalcularea pensiei pentru anii 2013-2016 cu 35% și 2016-2018 conform Legii nr.152 din 01 iulie 2016, fără a fi menționat dacă a fost examinată chestiunea cu privire la recalcularea pensiei conform Legii nr. 270 din 23 noiembrie 2018 și cererea nu a fost admisă.

10. Consideră că, refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale din 28 octombrie 2021 este unul nefondat, pârâta încălcându-i drepturile stabilite de legislația în vigoare.

11. A accentuat reclamantul că, abrogarea Legii cu privire la Procuratură nr.294-XVI din 25 decembrie 2008 prin Legea nr. 56 din 09 iunie 2011, nu poate servi drept temei de refuz pentru recalcularea pensiei conform Legii nr. 270 din 23 noiembrie 2018.

12. Or, art.46 al Legii privind actele legislative, prevede caracterul retroactiv al actului legislativ de interpretare, actul legislativ de interpretare neavând efect retroactiv, cu excepția cazurilor când prin interpretarea normelor de sancționare se creează situație favorabilă subiectului de drept.

13. Totodată a relatat reclamantul că, abrogarea Legii cu privire la Procuratură nr. 294 din 25 decembrie 2008 prin Legea nr. 56 din 09 iunie

2011, are efecte juridice pe viitor și se referă la viitorii procurori pensionari și nicidecum la procurorii pensionari ce au beneficiat de așa drept.

14. A indicat reclamantul că, Hotărârea Curții Constituționale nr.4 din 27 ianuarie 2000, stabilește că, diminuarea cuantumului sau suspendarea plății, este posibilă în cazul în care la stabilirea ei au fost comise abuzuri sau alte încălcări ale legislației.

15. A remarcat reclamantul că, abuzuri sau alte încălcări ale legislației nu au fost depistate de către Casa Națională de Asigurări Sociale, astfel baza legală a recalculării pensiei la 28 mai 2018, a constituit Legea cu privire la Procuratură nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008.

16. A evidențiat că, prezenta acțiune, cade sub incidența Legii nr.270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sistemul bugetar.

17. Reclamantul consideră refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.C-1867/21 din 22 octombrie 2021 privind recalcularea pensiei de procuror și actul administrativ emis în procedura prealabilă nr.C-2350/21 din 22 decembrie 2021, de Casa Națională de Asigurări Sociale, neîntemeiate și nefondate, pasibile de a fi declarate ilegale și anulate.

18. Catană Valeriu a solicitat anularea integrală a refuzului Casei Naționale de Asigurări Sociale din 22 octombrie 2021 la emiterea actului administrativ despre recalcularea pensiei și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să-i recalculeze și să-i achite pensia începând cu data de 1 decembrie 2018 în baza Legii nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

19. Prin hotărârea din 18 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, s-a anulat refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.C-1867/21 din 22 octombrie 2021 privind recalcularea pensiei de procuror reclamantului Valeriu Catană și actul administrativ emis în procedura prealabilă nr.C-2350/21 din 22 decembrie 2021, Casa Națională de Asigurări Sociale fiind obligată să recalculeze și să achite reclamantului Valeriu Catană pensia pentru vechime în muncă ca procuror, începând cu data de 1 decembrie 2018 în baza Legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr. 270 din 23 noiembrie 2018.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

20. La 7 decembrie 2022, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel nemotivat, iar la data de 15 martie 2023, a fost depus apelul motivat, prin care apelanta a solicitat admiterea acestuia, casarea hotărârii primei

instanțe și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral ca neîntemeiată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

21. Prin decizia din 20 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 18 noiembrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

22. În motivarea soluției, instanța de apel a constatat că apelul este nefondat, nefiind identificate motive legale de casare a hotărârii, iar argumentele apelantului au fost combătute eficient de considerentele primei instanțe. La fel, a conchis că instanța de fond a pronunțat o hotărâre legală, motivată și corect fundamentată, reținând temeinicia cererii reclamantului privind obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită o decizie favorabilă privind recalcularea și achitarea lui Valeriu Catană a pensiei pentru vechime în muncă ca procuror, începând cu data de 01 decembrie 2018 în baza Legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr. 270 din 23 noiembrie 2018.

23. În context, a considerat că instanța de fond just a constatat netemeinicia răspunsurilor Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-1867/21 din 22 octombrie 2021 privind recalcularea pensiei de procuror reclamantului Valeriu Catană și actul administrativ emis în procedura prealabilă nr.C-2350/21 din 22 decembrie 2021, Casa Națională de Asigurări Sociale urmând să recalculeze și să achite reclamantului Valeriu Catană pensia pentru vechime în muncă ca procuror, începând cu data de 01 decembrie 2018 în baza Legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr. 270 din 23 noiembrie 2018, or, dreptul subiectiv constituit în baza unor legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare, iar conform regulii generale, legea nouă nu poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, îl poate suprima sau înlocui cu un alt drept, însă legea nouă nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

24. Curtea a respins argumentul apelantei privind lipsa temeiului legal de recalculare a pensiei reclamantului/ intimatului, or, prin admiterea poziției acesteia, reclamantului/intimatului Valeriu Catană i s-ar încălca un drept recunoscut de Lege, dobândit anterior prin hotărâre judecătorească irevocabilă, care nu poate fi restrâns pe viitor, or, respingerea acestei cerințe poate duce la încălcarea dreptului de proprietate al reclamantului asupra pensiei neprimite, fapt ce ar încălca atât un drept constituțional, cât și ar contraveni practicii judiciare naționale și principiilor CEDO.

25. La fel, Curtea de apel a reținut că hotărârea primei instanțe este una legală, întemeiată, motivată și bine argumentată, făcându-se referire la normele de drept material și procedural, dând o apreciere probelor prezentate de către părți, determinând circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei, care au fost și care n-au fost stabilite, prin aprecierea corectă a caracterului raportului juridic dintre părți, fiind aplicată legea pertinentă soluționării cauzei și admisibilității acțiunii, având o motivație și o analiză clară.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

26. La 14 decembrie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs împotriva deciziei din 20 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea integrală a acesteia, cu emiterea unei noi decizii.

ARGUMENTELE RECURSULUI

27. În motivarea recursului, Casa Națională de Asigurări Sociale a invocat că instanța de apel a pronunțat o hotărâre eronată și neîntemeiată, nu a examinat și nu s-a expus asupra argumentelor recurenteii din cererea de apel și s-a eschivat de la obligația să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, fapt ce reprezintă o încălcare procedurală ce afectează întregul act judecătoresc contestat.

28. În opinia recurenteii nu pot fi reținute argumentele intimatului și primei instanțe precum că prin refuzul pârâtului de recalculare a pensiei, aceasta a fost lipsită de un drept garantat de lege, deoarece prin instituirea de către legislator a unor noi prevederi de asigurare socială, dreptul procurorilor la asigurare socială este garantat și în continuare.

29. Casa Națională de Asigurări Sociale a arătat că, noile prevederi legale au exclus posibilitatea recalculării pensiei procurorului în demisie în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, însă legislatorul a prevăzut și a acordat o substituie echitabilă (în limitele posibilității resurselor financiare disponibile în buget) în acest sens prin faptul că pensia procurorilor se indexează anual la data de 1 aprilie, precum prevede art. 13 al Legii nr. 156/1998.

30. Recurenta a mai menționat că, instanța de apel nu a exercitat un control judiciar complet, în fapt și în drept, cu respectarea efectului devolutiv al apelului, asupra ceea ce a hotărât prima instanță așa precum impune imperativ art. 373 Cod de procedură civilă, iar drept consecință a interpretat și aplicat în mod eronat normele de drept material și procedural pertinente speței, fapt ce a succedat adoptarea unei soluții nemotivate.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

31. Art. 244 alin. (1) Cod administrativ prevede următoarele:

„(1) Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

32. Art. 245 Cod administrativ relevă că:

„Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.”

33. Art. 245¹ din Codul administrativ prevede că:

„(1) Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit. c) și d) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

(3) Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin.(1) lit. d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.”

34. Art. 246 alin. (1) și (2) lit. h) Codul administrativ prevede că:

„(1) Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

Alineatul (2) al aceluiași articol statuează la lit. h) că, recursul se declară inadmisibil în special când recursul este vădit neîntemeiat.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

35. Referitor la termenul de depunere a recursului, Completul de judecată atestă că decizia motivată a fost notificată Casei Naționale de Asigurări Sociale la 5 decembrie 2023 (f.d.108), iar recursul a fost depus, la 14 decembrie 2023, cu respectarea prevederilor art. 245 din Codul administrativ.

36. Din analiza prevederilor legale reținute supra, rezultă că admisibilitatea/ inadmisibilitatea recursului urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate veritabil bazat pe temeuri concludente și serioase. Astfel, normele citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

37. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

38. Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

39. Instanța de recurs atestă că motivele de casare, invocate în recurs, nu relevă temeuri justificate care să convingă că există o aparență privind interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurată.

40. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus conține obiecții de fapt și de drept similare celor expuse în cererea de chemare în judecată, care au fost analizate de către Curtea de Apel, fiind apreciate în mod corespunzător. În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în prima instanță, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

41. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ.

42. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată.

43. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici. Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicării eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretenși argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

44. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

45. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

46. Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de

drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

47. Din aceste motive, în conformitate cu art. 230 și art. 246 alin.(2) lit. h) din Codul administrativ,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară ca inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc